

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1730/2021
23.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, сви из ..., чији је пуномоћник Станислав Животић, адвокат из ..., против туженог ДД из ..., чији је пуномоћник Бранислав Антић, адвокат из ... и по противтужби туженог – противтужиоца ДД против тужиле – противтужене АА, ради утврђења ништавости уговора о зајму и заложне изјаве по тужби и ради исплате по противтужби, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3243/19 од 27.02.2020. године, у седници одржаној 23.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3243/19 од 27.02.2020. године става другог изреке у делу у којем је потврђена првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке и става трећег изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена ревизија тужиле АА изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3243/19 од 27.02.2020. године, става другог изреке у делу у којем је потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 10339/2017 од 19.03.2019. године, ставом првим изреке, тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да је уговор о зајму закључен 10.05.2012. године између тужилаца, као зајмопримца и туженог, као зајмодавца, оверен пред Основним судом 10.05.2012. године под Ов1. .../... ништав и да не производи правно дејство почев од 10.05.2012. године, као дана закључења уговора, да је тужени дужан да призна и трпи последице ништавости правног посла и да се утврди да је заложна изјава дата од стране тужилаца, оверена 10.05.2012. године код Основног суда у Новом Саду под пословним бројем .../... ништава и да не производи правно дејство почев од 10.05.2012. године, да је тужени дужан да призна и трпи последице ништавости правног посла и да се наложи РГЗ СКН Нови Сад да на непокретности тужилаца у власништву тужилаца по $\frac{1}{4}$ дела означеној у ЛН број ... КО ... у В-листу други део – у улазу, стану број ..., величине 67 м², који је уписан као посебни део зграде број ..., изграђене на парцели број ... изврши брисање уписаног заложног права – извршне вансудске хипотеке на непокретности на

основу заложне изјаве оверене пред Основним судом у Новом Саду под Ов1 .../... од 10.05. 2012. године и уговора о зајму од 15.05.2012. године Ов1. број .../... закљученог изимеђу туженог као хипотекарног повериоца и тужилаца као хипотекарних дужника ради обезбеђења новчаних потраживања хипотекарног повериоца према хипотекарним дужницима тј. зајмопримаца у износу од 11.250 евра према сваком од зајмопримаца, односно за укупан износ од 45.000 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате кредита са роком отплате од једне године, а најкасније до 10.05.2013. године, по истеку овог зарачунава се законска затезна камата, хипотека са успоставља на непокретности у власништву заложних дужника у по $\frac{1}{4}$ дела, а у корист туженог на непокретности означеној у В листу – други део, као и да се обавезе тужени да тужиоцима накнади трошкове поступка са законском затезном каматом почев од дана доношења првостепене пресуде па до коначне исплате је одбијен. Ставом другим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев туженог – противтужиоца ДД и обавезана тужила – противтужена АА да туженом – противтужиоцу ДД на име дуга исплати износ од 3.000 евра у динарској противвредности на дан 11.05.2013. године са законском затезном каматом почев од 11.05.2013. године до исплате и износ од 412.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 08.06.2013. године па до коначне исплате, док је са делом тужбеног захтева који се односи на исплату законске затезне камате на износ од 412.000,00 динара за период од 11.05.2013. године до 08.06.2013. године захтев туженог – противтужиоца одбијен. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила – противтужена АА и тужиоци ББ, ВВ и ГГ да туженом – противтужиоцу на име трошкова поступка плате 613.514,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате под претњом извршења, а одбијен захтев туженог – противтужиоца за исплату законске затезне камате на досуђене трошкове од дана пресуђења па до дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3243/19 од 27.02.2020. године, ставом првим изреке, жалба је делимично усвојена и првостепена пресуда у побијаном делу одлуке по тужби и трошковима поступка (став један и пет изреке), преиначена тако што је утврђено да је уговор о зајму закључен 10.05.2012. године између тужилаца, као зајмопримаца и туженог, као зајмодавца оверен пред Основним судом 10.05.2012. године под Ов1. .../... у односу на износ од 1.240 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате ништав и да у односу на наведени износ не производи правно дејство почев од 10.05.2012. године, као дана закључења уговора, да је тужени дужан да призна и трпи последице ништавости правног посла у односу на износ од 1.240 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате, да је заложна изјава дата од стране тужилаца оверена 10.05.2012. године код Основног суда у Новом Саду под пословним бројем .../... у односу на износ од 1.240 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате ништава и да у односу на наведени износ не производи правно дејство почев од 10.05.2012. године, да је тужени дужан да призна и трпи последице ништавости правног посла у односу на износ од 1.240 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате и обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова поступка по тужби исплате 287.250,00 динара, а тужила – противтужена АА на име трошкова поступка по противтужби исплати 82.514,00 динара, на све трошкове поступка са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, у преосталом побијаном, а непреиначеном делу (став један, два и три изреке), жалба тужилаца је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова жалбеног поступка исплати 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у ставу другом изреке у делу којим је потврђена првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке се познају од раније, с обзиром да је тужени и пре закључења спорног уговора о зајму тужиља АА давао новац на име зајма. Пре закључења спорног уговора о зајму, тужиља АА и тужени су и 27.10.2010. године закључили уговор о зајму, а тужиоци су ради обезбеђења потраживања туженог истог дана дали заложну изјаву да се на њиховој непокретности заснује хипотека. На основу уговора о зајму и заложне изјаве надлежна служба за катастар непокретности је решењем од 05.04.2012. године дозволила упис заложног права на непокретности тужилаца, а решењем од 08.04.2013. године дозволила брисање заложног права, јер је тужени дао изјаву којом дозвољава брисање хипотеке, уз констатацију да је зајам враћен у целости. Пре закључења спорног уговора о зајму, након што се тужиља АА обратила туженом са захтевом да јој позајми новац, тужени је, с обзиром да му тужиља АА није вратила износ од 13.760 евра по раније закљученом уговору о зајму, израчунао камату на тај износ за период од децембра 2010. године до маја 2012. године и утврдио да му тужиља са каматом дугује укупно 15.000 евра, и да би уколико дође до зајма од још 30.000 евра укупан износ зајма износио 45.000 евра. Тужиља АА је, након што јој је тужени предочио наведено, пристала да закључе нов уговор о зајму и сачине нову заложну изјаву. Како се тужиља АА журило да добије новац, а тужени је морао да отпутује у иностранство, тужени је дао пуномоћје БЂ (који је и довео у везу тужиљу АА и туженог), које је оверено од стране суда 03.05.2012. године, којим га је овластио да у његово име са тужиоцима закључи и овери уговор о зајму и оставио му износ од 30.000 евра, који је требало да преда тужиоцима након потписивања и овере заложне изјаве. Након тога је између туженог, као зајмодавца и тужилаца, као зајмопримаца 10.05.2012. године закључен уговор о зајму, који је оверен од стране суда истог дана. У члану 1. наведено је да тужени даје тужиоцима на име позајмице сваком од тужилаца понаособ износ од по 11.250 евра, укупно 45.000 евра са роком враћања од једне године, до 10.05.2013. године. У члану 2. је наведено да ће зајам у укупном износу од 45.000 евра тужиоци вратити, тако што ће свако од њих износ од по 11.250 евра у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате дати на руке туженом, као и да се након доспелости за враћање позајмљеног износа (10.05.2013. године) на дуговани износ зарачунава законска затезна камата. У члану 3. је наведено да тужиоци потписивањем уговора потврђују да су наведени износ позајмице примили свако од њих, односно да је тужиља АА примила на руке у њихово име и за њихов рачун целокупан износ наведен у уговору. У члану 4. је наведено да тужиоци неопозиво изјављују да ће као средство обезбеђења за случај немогућности враћања примљеног зајма предати туженом судски оверену изјаву о конституисању заложног

права на непокретности, која је била и предмет претходне заложне изјаве. Тужиоци су ради обезбеђења потраживања туженог дали заложну изјаву да се на њиховој непокретности заснује хипотека. На основу спорног уговора о зајму и заложне изјаве од 10.05.2012. године надлежна служба за катастар непокретности је решењем од 09.01.2013. године дозволила упис заложног права на непокретности тужилаца.

Тужени је по позиву тужиље АА у априлу 2013. године био у канцеларији директора ОТП банке, којом приликом га је директор банке питао да ли би потписао изјаву ради брисања хипотеке уколико тужила добије кредит и којом приликом је тужила од туженог тражила да јој на име зајма преда износ од 3.000 евра, ради плаћања трошкова обраде кредита, на шта је тужени пристао, у нади да ће му тужила вратити позајмљени новчани износ. Тужени је потписао изјаву, као хипотекарни поверилац по решењу од 09.01.2013. године, која је оверена од стране суда 11.04.2013. године, да у случају да тужила АА врати зајам у укупном износу од 45.000 евра, односно по 11.250 евра за сваког сувласника од по $\frac{1}{4}$ идеалног дела непокретности, истог дана по пријему новца да ће потписати, оверити и предати тужили АА брисовну дозволу за скидање хипотеке. На изјави је констатовано да се иста издаје у циљу приказивања ОТП банци, ради обезбеђења кредита тужиље АА. Истог дана тужила АА је потписала изјаву којом је потврдила да је на руке примила износ од 3.000 евра, на име зајма, са роком враћања од најдуже месец дана. У изјави је констатовано да ће примљени износ вратити заједно са целокупним зајмом, који је обезбеђен хипотеком. После извесног времена тужила АА се јавила туженом, с обзиром да јој није одобрен кредит из разлога што има неплаћен порез, и од туженог тражила да јој на име зајма преда износ од 412.000,00 динара, на шта је тужени пристао у нади да ће коначно издејствовати кредит и вратити позајмљени износ новца. С тим у вези тужени је 07.06.2013. године ЕЕ предао на руке износ од 412.000,00 динара, о чему је сачињена признаница, коју су потписали ЕЕ и тужила АА.

Како тужиоци нису измирили своје дуговање према туженом, тужени је 02.04.2014. године путем свог пуномоћника тужиоцима доставио опомену о продаји непокретности. Решењем Републичког геодетског завода, Службе за катастар непокретности Нови Сад 2 од 28.01.2015. године дозвољен је упис у ЛН бр. ... КО ..., забележбе хипотекарне продаје непокретности тужилаца, и истим решењем је констатовано да тужени има право да у своје име прода непокретност у складу са Законом о хипотеци.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио, као неоснован тужбени захтев тужилаца, применом члана 12, 15, 17. и 557. Закона о облигационим односима и члана 2, 8. и 14. Закона о хипотеци.

Другостепени суд је одлучујући о жалби тужилаца првостепену пресуду у делу у коме је одлучено о њиховом захтеву делимично потврдио, делимично преиначио, сматрајући да спорни уговор о зајму у делу који се односи на износ од 43.760 евра није ништав правни посао, са образложењем да тај износ новца представља главни дуг који није враћен по основу уговора о зајму од 27.12.2010. године (13.760 евра) и износ од 30.000 евра, који је тужени предао тужиоцима. Ово код постојања писаног доказа – уговора о зајму од 10.05.2012. године који је потписан од стране тужилаца и на коме су потписи оверени од стране суда истог дана и да тужиоци у смислу члана 231. ЗПП, на којима је био терет доказивања, нису доказали своје тврдње да нису примили наведени износ новца на име зајма. Ово све применом члана 103. став 1. Закона о облигационим

односима. С тим у вези је утврдио да није ништава ни заложна изјава у делу који се односи на износ од 43.760 евра.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је одлучио другостепени суд када је одбио као неосновану жалбу тужилаца и потврдио првостепену пресуду у делу у коме је одбијен, као неоснован захтев тужилаца да се утврди да је нишав уговор о зајму за износ од 43.760 евра и заложна изјава, правилном применом материјалног права.

Чланом 557. Закона о облигационим односима прописано је да је зајмодавац дужан да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или којих других замењивих ствари, а зајмодавац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета.

Када се има у виду утврђено чињенично стање, правилан је закључак другостепеног суда да је дошло до закључења уговора о зајму између тужилаца, као зајмопримаца и туженог као зајмодавца, с обзиром да им је тужени на име зајма предао укупно 43.760 евра. Тужиоци у уговореном року нису вратили предати износ новца. Стога је правилан закључак другостепеног суд да је спорни уговор о зајму у односу на износ од 43.760 евра пуноважан правни посао, да није у супротности са принудним прописима, добрим обичајима и моралом и да је мотив за закључење спорног уговора о зајму у складу са чланом 557. Закона о облигационим односима. Чињеница да у време закључења спорног уговора о зајму није предат целокупан износ новца од стране туженог тужиоцима, с обзиром да је део новца предат пре закључења спорног уговора, није од посебног значаја на околност да се може сматрати да је такав уговор нишав и да не производи правно дејство, а ово из разлога што је утврђено да је износ од 13.760 евра од стране туженог, као зајмодавца предат раније тужиљи АА, као зајмопримцу, да иста у уговореном року тај износ новца није вратила туженом и да су се тужиоци обавезали да ће и тај износ новца вратити туженом.

С обзиром да је утврђено да спорни уговор о зајму није нишав у делу који се односи на износ од 43.760 евра, то је правилан закључак другостепеног суда да и заложна изјава није ништава у наведеном делу, правилном применом члана 103. Закона о облигационим односима, са којих разлога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе из ревизије којима се оспорава законитост нижестепене одлуке али налази да се наводима у суштини оспорава утврђено чињенично стање из којих разлога се сагласно члану 407. став 2. ЗПП ревизија не може изјавити.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиље АА у делу у коме је одлучено о противтужбеном захтев туженог у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није дозвољена.

Чланом 403. став 3. ЗПП, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази

динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Противтужба у овој правној ствари поднета је 03.11.2015. године у којој је, као вредност предмета спора наведен износ од 3.000 евра и 412.000,00 динара.

Како у овом случају вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења противтужбе, то ревизија тужиље АА није дозвољена у смислу члана 4. став 3. ЗПП, са којих разлога је на основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић